

K možnostem užití státních maturit
jako přijímacích zkoušek –
jaký styl ověřování předpokladů
ke studiu chceme podporovat?

Jiří Zlatuška

Aktuální model státní maturity

ROK 2011
náběhová fáze

MODEL NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠKY

OD ROKU 2012

SPOLEČNÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

1. POVINNÁ ZKOUŠKA (BEZ VOLBY)	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: základní vyšší	ČESKÝ JAZYK A LITERATURA (komplexní zkouška)
2. POVINNÁ ZKOUŠKA (S VOLBOU)	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: základní vyšší	CIZÍ JAZYK (komplexní zkouška) ! MATEMATIKA
NEPOVINNÁ ZKOUŠKA	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: základní (Z) vyšší (V)	MATEMATIKA (Z/V), FYZIKA, CHEMIE, BIOLOGIE, DĚJEPIS, ZEMĚPIS, CIZÍ JAZYK (Z/V), ČESKÝ JAZYK A LITERATURA (V), OBČANSKÝ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ ZÁKLAD (Z/V), DĚJINY UMĚNÍ !

PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

1. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA	PŘEDMĚTY: stanoví ředitel školy
2. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA	PŘEDMĚTY: stanoví ředitel školy
3. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA	
NEPOVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA	PŘEDMĚTY: stanoví ředitel školy

Ředitel školy rozhodne, zda se profilová část MZ bude skládat ze 2 či 3 povinných zkoušek. Po schválení RVP bude počet zkoušek stanoven pro každý z oborů jednotně.

SPOLEČNÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

1. POVINNÁ ZKOUŠKA (BEZ VOLBY)	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: základní vyšší	ČESKÝ JAZYK A LITERATURA (komplexní zkouška)
2. POVINNÁ ZKOUŠKA (BEZ VOLBY)	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: základní vyšší	CIZÍ JAZYK (komplexní zkouška)
3. POVINNÁ ZKOUŠKA (S VOLBOU)	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: základní vyšší	MATEMATIKA OBČANSKÝ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ ZÁKLAD ! INFORMATIKA
NEPOVINNÁ ZKOUŠKA	ÚROVEŇ OBTÍŽNOSTI: základní (Z) vyšší (V)	MATEMATIKA (Z/V), DRUHÝ CIZÍ JAZYK (Z/V), FYZIKA, CHEMIE, BIOLOGIE, DĚJEPIS, ZEMĚPIS, INFORMATIKA (Z/V), OBČANSKÝ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ ZÁKLAD (Z/V), DĚJINY UMĚNÍ !

PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

1. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA	PŘEDMĚTY: stanoví ředitel školy
2. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA	PŘEDMĚTY: stanoví ředitel školy
3. POVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA	
NEPOVINNÁ PROFILOVÁ ZKOUŠKA	PŘEDMĚTY: stanoví ředitel školy

! Žák má možnost konat nepovinnou zkoušku z téhož předmětu, z něhož koná povinnou zkoušku.

! Ředitel školy nemůže v 2. povinné zkoušce společné části omezit volitelnost předmětu žákem.

! Žák nemůže konat nepovinnou zkoušku z téhož předmětu, z něhož koná povinnou zkoušku.

! Ředitel školy může ve 3. povinné zkoušce společné části omezit volitelnost předmětu žákem.

Zkouška z mateřského a cizího jazyka je vždy zkouškou komplexní a sestává ze 3 dílčích zkoušek: didaktický test (v cizím jazyce vč. poslechového subtestu), písemná práce a ústní zkouška.

Předmětová orientace

- Zkouška orientována na *konkrétní vyučované* předměty, nikoli *obecnější kompetence*.
- Takto koncipovaná zkouška může splnit nároky „završení“ středoškolského studia, opakování látky, blokové zvládnutí probíraného učiva i zpětnou vazbu učitelům.
- Otevřenou otázkou zůstává vhodnost skladby předmětů – vyloučení matematiky z povinných předmětů nebylo na bázi odborného, nýbrž politického rozhodování.
- Pozitivním faktem by mohla být povinná zkouška z cizího jazyka, která by tento jazyk na VŠ bez dalších výmluv umožnila jako jazyk, ve kterém může být vedena výuka rovnocenně s češtinou.

Maturita jako náhrada přijímacích zkoušek?

- Vynechána je analýza potřebnosti selekce – pouze ověřování předpokladů ke studiu nebo jen problém nedostatečných kapacit na některých školách nebo oborech?
- Pominut fakt stávající existence přijímacích zkoušek – evidentní trend ověřování předpokladů ke studiu, nikoli zkoušení konkrétní látky střední školy.
- Ani předmětově založené přijímací zkoušky netestují jen znalosti omezené na středoškolské učebnice; širší pojetí však nemůže obsahovat zkouška certifikující ukončení střední školy.

Srovnání s testem studijních předpokladů?

- „Testu obecných studijních předpokladů OSP využívá v posledních letech v rámci přijímacího řízení stále větší počet fakult (asi 50) a vzhledem k charakteru testu to není nijak překvapivé. OSP zkoumá obecné dovednosti a schopnosti uchazeče, které jsou relativně stabilní a závisejí na dlouhodobém průběhu výchovy a vzdělávání.“
- **„Sonda Maturant 98 přitom prokázala vysoký stupeň korelace testu OSP s agregovaným výsledkem zkoušek z ČJL, CJ a M (optimální váhy 20:30:50).“**
- Matematika ovšem *není* v povinné skladbě předmětů, což drasticky snižuje hodnotu této korelace.
- Styl uvažování, kterému odpovídá dobrý výsledek ve zkoušce z matematiky, je aktuální podobou maturit z testování vyřazen, není přitom reálné předpokládat, že maturitu z matematiky začnou požadovat tradičně nematematické obory (např. právo).

Motivace versus důsledky?

- Akceptace státní maturity vysokými školami je významný PR faktor, který pomůže prosadit maturitu na středních školách

ale

- VŠ se přijetím středoškolsky koncipované zkoušky vzdávají vlivu na parametry výběru svých studentů.
- Tlak rozpočtově bonifikovat VŠ, které vezmou státní maturitu jako etalon, může omezit možnosti akademického prostředí vybírat vhodné studenty.
- Tendence preferovat brzkou specializaci, nikoli studenty s přesahem a širšími vlohami;
- i v tomto kontextu však pouze na bázi toho, co je ve středoškolských učebnicích (hlubší znalost oboru s nimi nemusí korespondovat – příkladem může být informatika).
- Výběr studentů je z podstaty důležitý na výběrových výzkumně profilovaných VŠ, přijetí státní maturity však netestuje výjimečné předpoklady, které by přesahovaly středoškolský standard.

Přínosy nebo rizika?

- Objektivně srovnatelný etalon závěrečné zkoušky především zájmem dobrých středních škol resp. středoškolské soustavy jako takové.
- Matematika v podobě vyučovaného předmětu bude problematickým bodem jejího začlenění mezi povinné předměty;
- obecnější pojetí matematické gramotnosti však neodpovídá předmětovému pojetí maturity.
- Bez korektního srovnání s testy typu OSP resp. konkrétně zkušeností Scio je předmětové pojetí *přijímací* zkoušky krokem nejméně o desetiletí zpět; předmětové zkoušky na VŠ však bývaly zaměřeny na přesah mimo středoškolské osnovy, což zde nebude možné.
- Předmětové testování ve světě ustupuje testování zaměřenému na osobnost a předpoklady – pro výběrové/elitní školy je to zvláště důležité.
- Předepisování povinně požadovaných složek maturity ze strany VŠ bude přirozeně velmi konzervativní a stěží bude obsahovat požadavky směrem k širším osobnostním rysům nebo předpokladům.
- Problematický je tlak na propojení výsledků takto koncipované maturity s financováním vysokých škol.
- Problematické srovnání se zahraničními studenty v přijímacím řízení – slovenští studenti přitom mohou výrazně přispívat ke kvalitě tuzemských škol